

Internetconsultatie Ontwerp-beleidsprogramma Klimaat – 14 juli 2022

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) heeft kennisgenomen van het Ontwerp-beleidsprogramma Klimaat. De NVDE is blij met het veelomvattende beleidsprogramma. De vrijblijvendheid is voorbij en het is nu tijd om de plannen om te zetten in passende beleidsinstrumenten. De tijd om de klimaatdoelen voor 2030 te halen dringt. Als de overheid in voldoende mate kiest voor duidelijke doelen, normen en verplichtingen, royale klimaatmiddelen inzet en CO₂-uitstoot beperkt, dan kan de energietransitie goed op stoom komen en betaalbaar blijven. Zorg daarom voor een aanvullend maatregelenpakket uiterlijk op Prinsjesdag en neem uiterlijk in de Klimaatnota dit najaar de urgente aanvullende besluiten. Wij geven de volgende aandachtspunten en suggesties mee.

Race tegen de klok

Om de doelstellingen voor 2030 te kunnen halen is meer aandacht nodig voor doorlooptijden van projecten, die bedragen nu acht jaar of meer. Wij juichen daarom toe dat het Ontwerp-beleidsprogramma Klimaat inzet op het faciliteren van een snelle en efficiënte vergunningverlening voor hernieuwbare energieprojecten. De NVDE [pleit](#) met een coalitie van bedrijven en netbeheerders voor een tijdsnorm van twee jaar voor vergunningverlening met de noodzakelijke borging van zorgvuldigheid, weging van andere belangen, draagvlak en inspraak. Daarbij geldt wederkerigheid: bedrijven hebben de overheid nodig, maar zijn zelf ook bereid tot wederkerige prestatieafspraken. Het is nu tijd om daarover knopen door te hakken.

Hierom juichen we ook de regie op ruimte toe (6.1.4), de integrale benadering van het energiesysteem en daarmee koppeling tussen sectoren is van belang om de benodigde energie-infrastructuur slim te plannen. Daarnaast is het van belang dat ruimtelijke reserveringen voor de nationale energie-infrastructuur tijdig worden gemaakt en toekomstbestendig zijn in het pad naar klimaatneutraliteit.

Industrie

De meest duurzame energie is energie die niet wordt gebruikt. Gezien de huidige geopolitieke omstandigheden is het van nog groter belang om zo veel mogelijk energie te besparen. De industrie kan hier een grote rol in spelen. De NVDE heeft [uitgewerkt](#) wat de mogelijkheden zijn voor energiebesparing voor onder meer de industrie. Het is goed dat de energiebesparingsplicht wordt uitgebreid, de NVDE heeft [aanbevelingen](#) gedaan ter verbetering van deze maatregel.

Combineer het mechanisme voor vrijwillige productiebeperking met een stimulans voor structurele verduurzaming (zoals besparing, elektrificatie, groene waterstof) door middel van een afschalingstender.

Naast energiebesparing moet de industrie ook breder worden verduurzaamd. Industriële elektrificatie is een efficiënte en doeltreffende manier van CO₂-reductie in de industrie. Leg een 2030-beleidsdoel vast voor elektrificatie van de industrie en vertaal dit doel naar jaarlijkse (sub)doelen inclusief concrete plannen van grote bedrijven en installaties, zodat er een zo concreet mogelijke routekaart ontstaat. Naast directe elektrificatie zal groene waterstof een belangrijke rol spelen. Voor beide is de aanwezigheid van voldoende hernieuwbare elektriciteit van cruciaal belang. Om de klimaatdoelen te halen zal de elektriciteitsvraag in 2030 moeten verdubbelen door directe elektrificatie en groene waterstof. Daarbij is koppeling met opschaling van opwekcapaciteit en energie-infrastructuur essentieel, waarbij de tijd om deze samenhangende opgave te realiseren zeer krap is gezien de doorlooptijden van projecten. De volgende punten zijn hierbij belangrijk:

- Een samenhangende aanpak is nodig om verduurzaming van de industrie, opschaling van hernieuwbaar aanbod en energie-infrastructuur goed met elkaar te matchen, zorg dat deze ontwikkelingen gelijk opgaan.
- Neem barrières voor flexibilisering van de vraag weg. Flexibel aanbod van energie matcht het beste met flexibele vraag. Juist bij de industrie zijn de grootste kansen om deze match zo goed mogelijk te maken en daarmee de impact op het energiesysteem als geheel zo laag mogelijk te houden.
- Geef snel duidelijkheid over het precieze doel en de implementatiewijze van opschaling van groene waterstofproductie, dit helpt voor investeringsbeslissingen.

Elektriciteit

Streef naar een CO₂-neutrale elektriciteitsproductie uiterlijk in 2040. Om dit te halen hebben we alle duurzame technieken nodig. De NVDE is enthousiast over het kabinetsbesluit over de uitbreiding van wind op zee. Gezien de verwachte extra elektriciteitsvraag moet ook gekeken worden naar hernieuwbare elektriciteitsopwekking op land, zonnepanelen op daken, CO₂-vrije regelbare productie en groene waterstof.

Er wordt een grote extra elektriciteitsvraag voorzien in de industrie, gebouwde omgeving, glastuinbouw en mobiliteit. Een samenhangende aanpak is nodig om verduurzaming van vraagsectoren, opschaling van hernieuwbaar aanbod en energie-infrastructuur goed met elkaar te matchen. Daarbij dient de vraag flexibeler te worden om zoveel mogelijk het hernieuwbare aanbod te kunnen volgen. Er zijn daarnaast ook innovatieve en slimme oplossingen in het elektriciteitsnet nodig, zie het initiatief '[Samen sneller het net op](#)'.

De werkgroep Extra Opgave beschrijft in het [rapport 'Alles uit de kast'](#) dat een verdubbeling van de elektriciteitsvraag (tot 206 TWh) en een halvering van de emissies (naar 6,1 Mton) ten opzichte van het Klimaatakkoord nodig én mogelijk zijn. Er zijn vijf technische opties, die alle vijf versneld moeten worden:

- windenergie / waterstof op zee; onder meer door tempo te houden in de uitrol van wind op zee en het mogelijk versnellen van de planning van tenders
- kleinschalige zonne-energie
- wind- en zonne-energie op land
- CO₂-vrije regelbare elektriciteitscentrales; ontwikkel een concrete routekaart voor CO₂-vrij flexibel vermogen en een techniek-neutraal ondersteuningsmechanisme ([rapport 'Naar een CO₂-vrij elektriciteitssysteem in 2035'](#))
- productie en import van groene waterstof

Verder is het een enorme uitdaging om extra aanbodopties (alsmede duurzame warmtebronnen als aquathermie en geothermie) en hun inpassing in de energie-infrastructuur binnen een termijn van 2030 op de benodigde schaal te realiseren. De geldende kaders uit het Klimaatakkoord zijn daarvoor niet voldoende: vérgaande aanvullende acties op korte termijn zijn nodig, om het elektriciteitsnet uit te breiden en de warmtetransitie van de grond te krijgen. Zonder krachtig ingrijpen van de Rijksoverheid is het niet mogelijk om de doelen binnen bereik te krijgen concludeert [Netbeheer Nederland in de quickscan](#). Zo zal de ontwikkeling van de vraag moeten voldoen aan extra eisen, bijvoorbeeld in het leveren van flexibiliteit en het ontlasten van het net.

Mobiliteit

De mobiliteitssector heeft een flinke inhaalslag te maken in het behalen van de klimaatdoelen in 2030. De uitdaging wordt groter als gevolg van Fit-for-55, onder meer door de cumulatieve emissiereductie die behaald moet worden in de ESR-sectoren. Door snelle verduurzaming in mobiliteit kan veel winst worden behaald: minder emissies van CO₂, stikstof-oxiden en fijnstof, minder afhankelijkheid van de import van aardolie, meer energie-efficiëntie (met name door elektrificatie van vervoer) en het verlagen van de energiekosten voor burgers en bedrijven.

- Maak zero-emissie de norm door de stimulering van zero-emissie personenvervoer en daarnaast een vlootnormering vanaf 2025 voor alle nieuwe zakelijke personenauto's. De NVDE [pleit](#) samen met een brede coalitie voor het invoeren van deze vlootnormering voor werkgevers. Wij zijn dan ook blij dat er onderzoek wordt gedaan naar de mogelijkheden voor normering van de zakelijke automarkt. Daarnaast is het belangrijk om extra subsidiebudget te reserveren voor bedrijven en particulieren: de belangstelling voor nul-emissie rijden is groot.
- Ga consistent om met accijnsderving uit fossiele bronnen: een [recent](#) rapport van CE Delft concludeert dat *alleen binnen de sector mobiliteit* de misgelopen inkomsten gecompenseerd moeten worden binnen hetzelfde

domein. Door zero-emissie mobiliteit verantwoordelijk te houden voor de misgelopen inkomsten uit fossiele brandstoffen en brandstofauto's wordt de transitie onnodig geremd.

- Zet vaart achter de uitrol van laad- en tankinfrastructuur (elektriciteit en groene waterstof) en stimuleer zero-emissie goederenvervoer en stadsdistributie. Het is essentieel om prioriteit te geven aan een dekkend netwerk voor logistiek laden. De NVDE benadrukt het belang van de zero-emissiezones om de uitstoot in de mobiliteitssector terug te dringen en de luchtkwaliteit te verbeteren. De ambities rondom de zero-emissiezones moeten snel vertaald worden naar helder plaatsingsbeleid en visies voor tank- en laadinfrastructuur.

Gebouwde omgeving

De NVDE is blij met de ambities van het kabinet voor de gebouwde omgeving, zoals het Nationaal Isolatie Programma, het Programma versnelling verduurzaming gebouwde omgeving, normering van de energieprestatie van gebouwen en installaties en het Actieplan hybride warmtepompen. Het is nu tijd om vaart te maken met deze ambities.

- Zet voor het Nationaal isolatieprogramma dit jaar nog in op een maximaal haalbaar pakket dat vóór volgende winter uitgevoerd kan worden én een pakket voor de komende jaren, en zorg dat versneld afspraken worden gemaakt met- en maatregelen worden genomen bij woningcorporaties en particuliere verhuurders. Maak daarbij gebruik van het overschot aan isolatiepersoneel in de zomer (badkuipmethode c.q. effect).
- Versnel de opschaling van duurzame warmte: via warmtenetten en (individuele en collectieve) warmtebronnen in een integraal programma gericht op 2030 en 2050. Zoek hierbij de integraliteit op van de verschillende wet- en regelgeving en subsidie-instrumenten om versnelling te bereiken. Benut hierbij de ambities van gemeenten en ondersteun collectieve (buurt)aanpak in professionalisering en organisatie.

Landbouw en landgebruik

We zien het als zeer positief dat de glastuinbouwsector wordt gezien als een belangrijke sector waar CO₂-reductie grootschalig bereikt kan worden. Een Programma verduurzaming glastuinbouw is nodig met oog voor opschaling van duurzame bronnen, zoals bio-energie (in combinatie met CCU) en geothermie. Zo staat in het Klimaatakkoord de doelstelling om 35 nieuwe geothermieprojecten in 2030 te realiseren.

Arbeidsmarkt

De NVDE is enthousiast over het initiatief Actieplan Groene Banen om het aantal openstaande vacatures terug te dringen. Het is belangrijk om te investeren in voldoende technici die de energietransitie in de praktijk brengen. De beschikbaarheid van technisch opgeleid personeel kan dé bottleneck worden voor het tijdig voltooiën van de energietransitie. Er is namelijk een toenemende vraag aan technische vakmensen, terwijl het aanbod afneemt, zie eerder [onderzoek van](#)

Ecorys. Het klimaatfonds biedt bijvoorbeeld de mogelijkheid om te investeren in omscholing en het stimuleren van technische studies voor toekomstige studenten. Daarnaast is het belangrijk om technici voor de energiesector te behouden. Houd naast de broodnodige aandacht voor technisch opgeleide werknemers ook oog voor het tekort aan theoretisch opgeleiden in onder meer omgevingsrecht en ICT.

Financiën

De financiering van schone energiedragers moet breed worden ingestoken. Alle technieken zijn nodig om de energietransitie te laten slagen, daarom is het belangrijk dat alle technieken een kans krijgen. In het bijzonder zou in de systematiek in de SDE++ vanaf 2023 met hekjes en domeinen structureel voldoende budget geborgd moeten zijn in de domeinen hoge-temperatuur warmte, lage-temperatuur warmte en moleculen. Verhoog daarbij voor deze domeinen de maximum subsidie-intensiteit. Daarnaast is een goede balans nodig tussen de korte en lange termijn investeringen voor de transitie. Tot slot pleit de NVDE ervoor om naast deze investeringen vol in te zetten op normering: dit maakt de beschikbare miljarden effectiever en het doelbereik zekerder.

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector. De activiteiten bij meer dan 6.000 aangesloten bedrijven vertegenwoordigen nu al een omzet van ruim €41 miljard en meer dan 250.000 werknemers.